

**Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych
i Deinstytucjonalizacji Gminy Hrubieszów
na lata 2025-2027**

2025

SPIS TREŚCI

1. Charakterystyka gminy Hrubieszów	3
2. Zasoby gminy Hrubieszów.....	5
3. Potencjał gminy Hrubieszów	10
4. Obszary interwencji.....	15
4.1 Rodzina, młodzież i dzieci	15
4.2 Osoby starsze.....	18
4.3 Osoby z niepełnosprawnościami	23
4.4 Osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	25
5. Monitoring.....	27

1. Charakterystyka gminy Hrubieszów

Gmina Hrubieszów jest gminą wiejską położoną w południowo-wschodniej części województwa lubelskiego. Wraz z sześcioma innymi gminami wiejskimi oraz jedną gminą miejską (Hrubieszów) tworzy powiat hrubieszowski. Siedzibą gminy jest miasto Hrubieszów, które stanowi jednocześnie siedzibę powiatu. Od wschodu gmina graniczy z Ukrainą. Granicę wyznacza rzeka Bug.

Gmina jest zlokalizowana w odległości około 50 km od Zamościa i Chełma, około 60 km od Krasnegostawu i Tomaszowa Lubelskiego oraz około 120 km od stolicy województwa – miasta Lublina. Przez obszar Gminy Hrubieszów przebiega jedyna w Polsce szerokotorowa linia kolejowa łącząca Śląsk z Ukrainą.

Gmina Hrubieszów zajmuje powierzchnię 259 km², co czyni ją jedną z największych obszarowo gmin w Polsce. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego zajmuje 157 miejsce pod względem powierzchni gmin w Polsce.

W skład gminy Hrubieszów wchodzi 37 miejscowości (tworzących 36 sołectw - jednostek pomocniczych gminy): Annapol, Białoskóry, Brodzica, Cichobórz, Czerniczyn, Czortowice, Czumów, Dąbrowa, Dziekanów, Gródek, Husynne, Janki, Kobło, Kosmów, Kozodawy, Kułakowice Pierwsze, Kułakowice Drugie, Kułakowice Trzecie, Łotoszyny, Masłomęcz, Metelin, Mieniany, Moniatycze, Moniatycze-Kolonia, Moroczyn, Nowosiółki, Obrowiec, Stefankowice, Stefankowice-Kolonia, Szpikołusy, Ślipcze, Świerszczów, Teptiuków, Turkołówka, Ubrodowice, Wolica, Wołajowice. Każda z wymienionych miejscowości tworzy odrębne sołectwo, z wyjątkiem miejscowości Annapol i Białoskóry tworzących wspólnie sołectwo Annapol.

Na dzień 31 grudnia 2024 roku, na pobyt stały na terenie Gminy Hrubieszów zameldowanych było 9570 mieszkańców. W strukturze demograficznej mieszkańców gminy od kilku już zauważalna jest niewielka przewaga liczebności kobiet w stosunku do ilości mężczyzn. Przedstawia to poniższa tabela.

Tab.1

	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
2021 r.	5000	4918
2022 r.	4908	4831
2023 r.	4855	4797
2024 r.	4814	4756

Źródło: Dane UG Hrubieszów.

Najbardziej niepokojącym zjawiskiem demograficznym w Gminie Hrubieszów, jest stały spadek liczby mieszkańców. Zjawisko powyższe obrazują poniżej wskazane dane z ostatnich lat.

Tab.2

	LICZBA MIESZKAŃCÓW
2021 r.	9918
2022 r.	9739
2023 r.	9652
2024 r.	9570

Źródło: Dane UG Hrubieszów.

Systematyczne zmniejszanie się liczby ludności spowodowane jest przede wszystkim ujemnym przyrostem naturalnym oraz migracją zewnętrzną. Do głównych powodów migracji od wielu już lat zalicza się przede wszystkim brak perspektyw rozwoju zawodowego związanego ze strukturą rynku pracy, podejmowanie zatrudnienia w miejscu innym niż dotychczasowe miejsce zamieszkania, czy wyjazdy w celu kontynuacji kształcenia.

Coraz mniejszy odsetek populacji stanowią dzieci a wzrasta udział mieszkańców w wieku powyżej 65 lat, co stanowi potwierdzenie występowania- również na terenie Gminy Hrubieszów- tendencji stałego wzrostu tej grupy ludności w skali całej populacji kraju. Świadczy to o zachodzącym procesie starzenia się społeczeństwa.

Rynek pracy w Gminie Hrubieszów jest słabo rozwinięty. Struktura zatrudnienia w gminie Hrubieszów od wielu lat pozostaje niemal niezmienna i zdeterminowana jest przede wszystkim jej rolniczym charakterem. Rolnictwo stanowi niezmiennie najważniejszy dział gospodarki na terenie gminy Hrubieszów. Gmina charakteryzuje się dość niskim poziomem rozwinięcia gospodarki sektora pozarolniczego, a zwłaszcza przemysłu i usług. Przemysł na terenie gminy praktycznie nie występuje. Nieco korzystniej przedstawia się sytuacja rozwoju działalności usługowej, głównie w sferze zabezpieczającej podstawowe potrzeby mieszkańców. Większość podmiotów gospodarczych stanowią sklepy oraz małe i średnie zakłady, trudniące się głównie przetwórstwem rolno-spożywczym lub świadczące podstawowe usługi. Głównym ośrodkiem usługowo – administracyjnym dla gminy jest miasto Hrubieszów. Znaczącą grupę w ogólnej strukturze zatrudnienia stanowią osoby aktywne zawodowo, zatrudnione w instytucjach finansowych, oświacie, administracji publicznej oraz służbach mundurowych. Znaczącą grupę osób stanowią ponadto renciści i emeryci, którzy uzyskują

swoje dochody ze świadczeń wypłacanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych lub Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

2. Zasoby gminy Hrubieszów

Do kluczowych jednostek samorządowych i organizacyjnych Gminy Hrubieszów należą: Urząd Gminy Hrubieszów, Rada Gminy Hrubieszów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie, Gminny Zakład Usług Komunalnych w Hrubieszowie z/s w Świerszczowie, Gminny Ośrodek Kultury w Hrubieszowie z/s w Wołajowicach oraz silnie rozwinięte organizacje pozarządowe.

Zasoby Oświaty

Na terenie Gminy Hrubieszów funkcjonuje 6 szkół podstawowych, których organem prowadzącym jest Gmina Hrubieszów. Usytuowane są one w miejscowościach: Moniatycze, Stefankowice, Czerniczyn, Husynne, Mieniany, Kozodawy. Dodatkowo w miejscowościach: Dąbrowa i Szpikołasy znajdują się jednostki oświatowe prowadzone przez inne podmioty niż JST.

Na terenie gminy funkcjonuje szereg punktów przedszkolnych oraz oddziałów przedszkolnych prowadzonych przez Gminę Hrubieszów, jak również prowadzonych przez stowarzyszenia i osoby fizyczne jako punkty samodzielne.

Gminna sieć punktów przedszkolnych oraz szkół podstawowych jest gęsta i zaspokaja potrzeby edukacyjne mieszkańców gminy.

Mieszkalnictwo

W zasobach Gminy Hrubieszów znajduje się 16 mieszkań o charakterze komunalnym i socjalnym. Mieszkania stanowiące własność Gminy Hrubieszów zlokalizowane są w 10 miejscowościach, a stan techniczny większości z nich ocenia się jako dobry.

W miejscowości Mieniany znajdują się mieszkania wspomagane. Są one prowadzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie. Przeznaczone są w szczególności dla osób niepełnosprawnych fizycznie, w podeszłym wieku oraz przewlekle chorych. Mieszkania dostosowane są dla 8 osób. W 2024 roku z mieszkania wspomagane korzystały 2 osoby, znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej spowodowanej jednym z wymienionych powodów.

Służba Zdrowia

Na terenie Gminy Hrubieszów znajdują się dwie przychodnie: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Zdrowia w Dziekanowie oraz jego Filia w Stefankowicach. Świadczą one usługi medyczne w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.

Infrastruktura społeczna

Ważnym elementem infrastruktury Gminy Hrubieszów znajdującym się w zarządzie gminy i udostępnianym różnym podmiotom- w tym sołectwom- Gminnemu Ośrodkowi Kultury, Ochotniczemu Strażom Pożarnym, Kołom Gospodyń Wiejskich oraz innym stowarzyszeniom i mieszkańcom są świetlice wiejskie. Służą one celom kulturalnym, rekreacyjnym, integracyjnym oraz stanowią przestrzeń dla lokalnych inicjatyw i współpracy. Na terenie gminy znajduje się 13 takich świetlic. Usytuowane są one w miejscowościach: Brodzica, Cichobórz, Czerniczyn, Dziekanów, Husynne, Janki, Kobło, Kułakowice Trzecie, Mieniany, Metelin, Moroczyn, Teptiuków, Świerszczów.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 27 boisk sportowych. W miejscowości Teptiuków znajduje się dodatkowo kompleks sportowy, w skład którego wchodzi: boisko piłkarskie, boisko treningowe, trzytorowa bieżnia lekkoatletyczna, trybuny dla 210 kibiców, parking, szatnia dla dwóch drużyn oraz dwa garaże na sprzęt. Na terenie Gminy Hrubieszów usytuowanych jest również 14 boisk do piłki siatkowej oraz 6 boisk do piłki koszykowej.

Na terenie gminy Hrubieszów znajduje się szereg placów zabaw. Usytuowane są one m.in. w miejscowościach: Brodzica, Cichobórz, Czumów, Czerniczyn, Dąbrowa, Dziekanów, Janki, Kobło, Kosmów, Kozodawy, Kułakowice Drugie, Masłomęcz, Mieniany, Moroczyn, Nowosiółki, Obrowiec, Stefankowice, Szpikołasy, Ślipcze, Świerszczów, Wolica i Wołajowice. Gmina dysponuje ponadto infrastrukturą w postaci siłowni zewnętrznych, placów rekreacyjno-sportowych oraz wieloma innymi miejscami wykorzystywanymi przez mieszkańców jako miejsca wypoczynku i rekreacji.

Organizacje pozarządowe NGO

Ważnym i aktywnym sektorem przyczyniającym się do rozwoju społecznego, gospodarczego i kulturalnego mieszkańców gminy Hrubieszów są organizacje pozarządowe, działające w wielu obszarach. Gmina Hrubieszów aktywnie współpracuje i wspiera te organizacje w ich różnorodnych działaniach. Sprzyjający klimat dla działalności i rozwoju

podmiotów trzeciego sektora powoduje, że na terenie gminy Hrubieszów nie zmniejsza się ich aktywność. Wysoki poziom aktywności społecznej mieszkańców gminy, przejawia się w liczbie funkcjonujących organizacji pozarządowych. Przykładem prężnie działającego stowarzyszenia działającego na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej mieszkańców gminy Hrubieszów jest Stowarzyszenie "Przystań", które prowadzi Centrum Integracji Społecznej (CIS) w Mienianach. Stowarzyszenie „Przystań” jest prekursorem ekonomii społecznej na terenie gminy Hrubieszów.

Działalność podmiotów ekonomii społecznej w latach 2024 r. i 2025 przełożyło się na realizację następujących usług społecznych:

1. Stowarzyszenie „Przystań” Mieniany:

- usługi opiekuńcze
- specjalistyczne usługi opiekuńcze
- realizacja programu rządowego „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”

2. Centrum Integracji Społecznej:

- poradnictwo prawne i psychologiczne dla mieszkańców Gminy Hrubieszów w ramach Punktu Konsultacyjnego
- reintegracja społeczna i zawodowa uczestników Centrum Integracji Społecznej
- poradnictwo psychologiczne, dietetyczne dla seniorów w ramach „Klub Senior +”

3. Spółdzielnia Socjalna „Galeria dobrego smaku”:

- reintegracja społeczna i zawodowa pracowników spółdzielni
- reintegracja społeczna i zawodowa uczestników Centrum Integracji Społecznej odbywających praktyki cukiernicze
- organizacja praktyk dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej
- organizacja warsztatów edukacyjnych dla grup przedszkolnych, szkolnych, uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej

4. Spółdzielnia Socjalna „Kuźnia talentów”:

- reintegracja społeczna i zawodowa pracowników spółdzielni
- reintegracja społeczna i zawodowa uczestników Centrum odbywających praktyki gastronomiczne
- organizacja praktyk dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej
- organizacja warsztatów edukacyjnych dla grup przedszkolnych, szkolnych, uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej
- realizacja usługi dowozu dzieci z niepełnosprawnością do szkół

5. Spółdzielnia Socjalna „Nasze drogi”:

- reintegracja społeczna i zawodowa pracowników spółdzielni
- usługi pomocowe (naprawy, dowozu, koszenie trawy itp.) na rzecz osób starszych z niepełnosprawnością.

Stowarzyszenie „Przystań” w Mienianach wchodzi w skład Konsorcjum ”Przystań”, posiadającego w swoich strukturach szereg spółdzielni socjalnych: „Galeria dobrego smaku”, „Nasze Drogi”, „Kuźnia Talentów” oraz Centrum Integracji Społecznej.

Pozostałe Stowarzyszenia i Fundacje obejmujące swoim działaniem mieszkańców gminy Hrubieszów to m.in.: Stowarzyszenie na Rzecz Ekorozwoju i Promocji Wsi Cichobórz, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Obrowiec, Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Wsi Dąbrowa C.L., Stowarzyszenie „Nieobojętni”, Stowarzyszenie Hrubieszowskie „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania, Stowarzyszenie Rozwoju i Wspierania Promocji Wsi Kułakowice Trzecie, Stowarzyszenie Kobiet Gminy Hrubieszów- Polskie Kwiaty, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Ziemi Hrubieszowskiej z/s w Wołajowicach, Stowarzyszenie „Sosenka” w Stefankowicach, Masłomęckie Stowarzyszenie „Wioska Gotów”, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Czumów „KRESY”, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Lokalnego Wsi Kułakowice Pierwsze, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Teptiuków, Stowarzyszenie na rzecz Wspierania i Rozwoju „Herkules”, Stowarzyszenie Sołtysów Gminy Hrubieszów, Stowarzyszenie „Dolina Bugu” w Ślipczu, Stowarzyszenie „Przystań” Mieniany oraz Stowarzyszenie Społeczno - Kulturalne „Swoje Chwalimy”.

Z pozostałych organizacji posiadających różne formy organizacyjne i funkcjonujących na terenie gminy Hrubieszów, wyróżnić można dodatkowo:

- 17 Ochotniczych Straży Pożarnych w miejscowościach: Brodzica, Czerniczyn, Dąbrowa, Dziekanów, Kobło, Kozodawy, Kułakowice Trzecie, Masłomęcz, Mieniany, Moniatycze, Nowosiółki, Obrowiec, Stefankowice, Ślipcze, Teptiuków, Ubrodowice, Wołajowice;
- 28 Kół Gospodyń Wiejskich w miejscowościach: Brodzica, Cichobórz, Czerniczyn, Czumów, Dąbrowa, Dziekanów, Gródek, Husynne, Janki, Kobło, Kosmów, Kozodawy, Kułakowice Pierwsze, Kułakowice Trzecie, Masłomęcz, Metelin, Mieniany, Moniatycze, Moroczyn, Nowosiółki, Obrowiec, Stefankowice, Szpikołosy, Ślipcze, Świerszczów, Teptiuków, Ubrodowice, Wolica;

- 4 Kluby Seniora: Klub „Senior+” w Kułakowicach Trzecich, Klub Seniora „Srebrne Świerki” w Kułakowicach Trzecich, Klub Seniora „Biedronki” w Ślipczu oraz Klub Seniora „Kwiaty Jesieni” w Obrowcu;
- jeden Klub Sportowy „HURAGAN” Hrubieszów;
- Fundacja „Czasoprzestrzeń” w Koble.

Na terenie gminy działają dodatkowo Gminna Rada Seniorów oraz Rada Gminna Kół Gospodyń Wiejskich.

Koła Gospodyń Wiejskich w Gminie Hrubieszów są aktywnymi podmiotami społecznymi, angażującymi się w działalność kulturalną i integracyjną, a ich rozwój wspierany jest poprzez dostęp do infrastruktury gminnej oraz możliwość pozyskania funduszy. Koła Gospodyń Wiejskich są częścią szerszego katalogu różnorodnych i prężnie działających organizacji społecznych oraz pozarządowych w Gminie Hrubieszów. Gmina aktywnie buduje partnerstwa z tymi organizacjami co sprzyja rozpoznawaniu i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców oraz pobudza aktywność obywateli. Stanowi to bardzo ważny czynnik aktywizacji społecznej i efektywnego rozwoju lokalnej społeczności.

Istotną rolę w zakresie lokalnej aktywności społecznej odgrywa Gminna Rada Seniorów. Działalność Rady wpisuje się w szerszy kontekst kompleksowej polityki senioralnej wdrożonej przez Gminę Hrubieszów. Ma ona na celu zwiększenie aktywnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym.

Gmina Hrubieszów uznaje znaczenie podmiotów i organizacji pozarządowych i aktywnie dąży do wspierania ich działalności poprzez współpracę, finansowanie i tworzenie sprzyjających warunków do ich rozwoju. Co roku po konsultacjach społecznych przyjmowany jest „Roczny Program Współpracy Gminy Hrubieszów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami”, co tworzy sprzyjający klimat dla działalności i rozwoju podmiotów trzeciego sektora.

Gmina wspiera tworzenie i aktywizację stowarzyszeń kulturalnych, naukowych itp. Mienie gminne w postaci świetlic wiejskich użyczane jest KGW, stowarzyszeniom oraz innym grupom społecznym do prowadzenia ich działalności.

Podmioty ekonomii społecznej w Gminie Hrubieszów mają solidną podstawę do rozwoju dzięki wysokiej aktywności lokalnej społeczności oraz bezpośredniemu wsparciu ze strony władz gminnych - finansowemu, organizacyjnemu i infrastrukturalnemu.

3. Potencjał gminy Hrubieszów

Potencjał instytucjonalny Gminy Hrubieszów opiera się na jej strukturach organizacyjnych, zdolności do współpracy z innymi podmiotami oraz dostępie do zasobów.

W ramach istniejącej infrastruktury Gmina Hrubieszów posiada Urząd Gminy Hrubieszów pełniący funkcje wykonawcze i zarządcze, w którym kluczową rolę odgrywa Rada Gminy Hrubieszów, będąca organem stanowiącym i uchwalającym budżet. W sferze pomocy społecznej funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który stanowi podstawową jednostkę organizacyjną w zakresie realizacji usług na poziomie społeczności lokalnej. Struktury te stanowią podstawowy aparat administracyjny gminy, odpowiedzialny za planowanie i realizację działań w różnych obszarach. To właśnie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej stanowi podstawową jednostkę w zakresie realizacji zadań pomocy społecznej, współpracuje ze środowiskiem lokalnym, co jest zgodne z ideą świadczenia usług na poziomie społeczności lokalnej. Działania GOPS ukierunkowane na rozwiązywanie trudnych sytuacji życiowych mieszkańców gminy stanowią fundament dla rozwoju usług wsparcia, które stanowią alternatywę dla opieki instytucjonalnej.

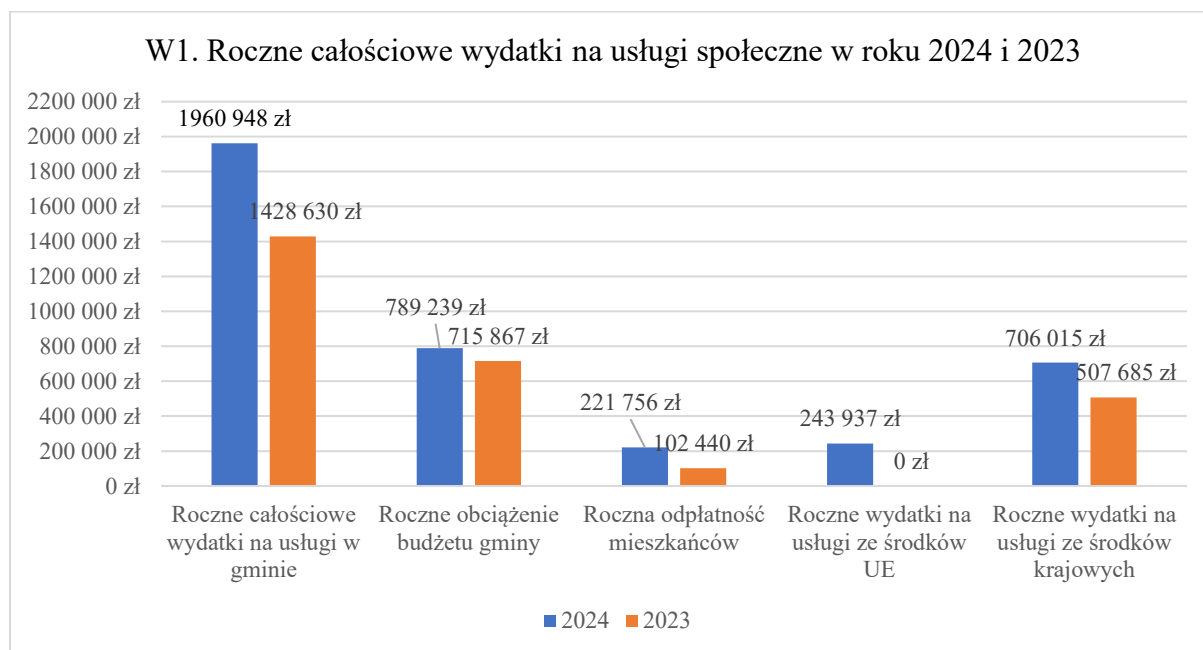
Działania na rzecz tworzenia wspólnej kulturalnej przestrzeni dla mieszkańców Gminy Hrubieszów podejmuje Gminny Ośrodek Kultury w Hrubieszowie z siedzibą w Wołajowicach. Ośrodek jest jednostką wdrażającą działania, które mają na celu pobudzenie aktywności mieszkańców i motywowanie ich do udziału w tworzeniu lokalnej oferty kulturalnej. GOK realizuje szereg imprez, konkursów na skalę gminną, współpracuje ze szkołami, przedszkolami, kołami gospodyń wiejskich, klubami seniora i innymi lokalnymi organizacjami, wspierając je w realizacji własnych, lokalnych wydarzeń.

Potencjał Gminy Hrubieszów opiera się przede wszystkim na prężnej współpracy z licznymi organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie gminy, które stanowią istotny potencjał w zakresie realizacji usług społecznych i aktywizacji mieszkańców. Dotychczasowe doświadczenia w tej współpracy rodują na zdolność dalszego budowania i utrzymywania relacji partnerskich, zwiększających możliwość realizacji różnorodnych inicjatyw.

Dalsza aktywna działalność GOPS, istniejące programy wsparcia, planowane inwestycje w infrastrukturę społeczną oraz identyfikacja potrzeb mieszkańców jak również wykorzystanie istniejących zasobów, pozyskiwanie środków zewnętrznych i współpraca z różnymi podmiotami, mogą przyczynić się do dalszego wzmocnienia i rozszerzenia oferty usług społecznych w Gminie Hrubieszów.

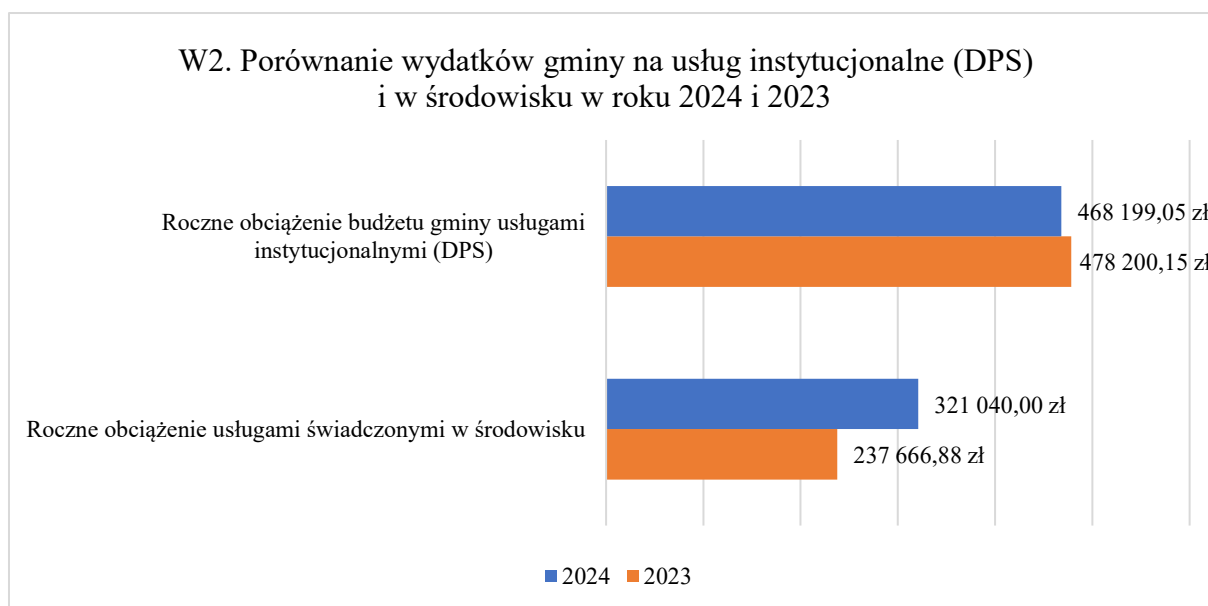
Inwentaryzacja usług społecznych w Gminie Hrubieszów w latach 2023 – 2024

Po przeprowadzonej analizie wydatków jakie Gmina Hrubieszów ponosi na usługi społeczne, wynika, że są one z roku na rok większe, co prezentują poniższe wykresy:

Źródło: Dane GOPS Hrubieszów.

Wzrost wydatków na usługi społeczne wynika z kilku czynników, w tym starzejącego się społeczeństwa, rosnących potrzeb w zakresie opieki zdrowotnej i społecznej, a także rosnącej świadomości praw i oczekiwań dotyczących jakości życia i wsparcia społecznego przez osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny, młodzież i dzieci oraz inne grupy wymagających wsparcia. Dodatkowo, polityka państwa, w tym wprowadzenie programów socjalnych, może również przyczyniać się do wzrostu tych wydatków. Rosną koszty leczenia, rehabilitacji, opieki nad osobami starszymi i innymi osobami potrzebującymi wsparcia, co również wpływa na wzrost wydatków publicznych.

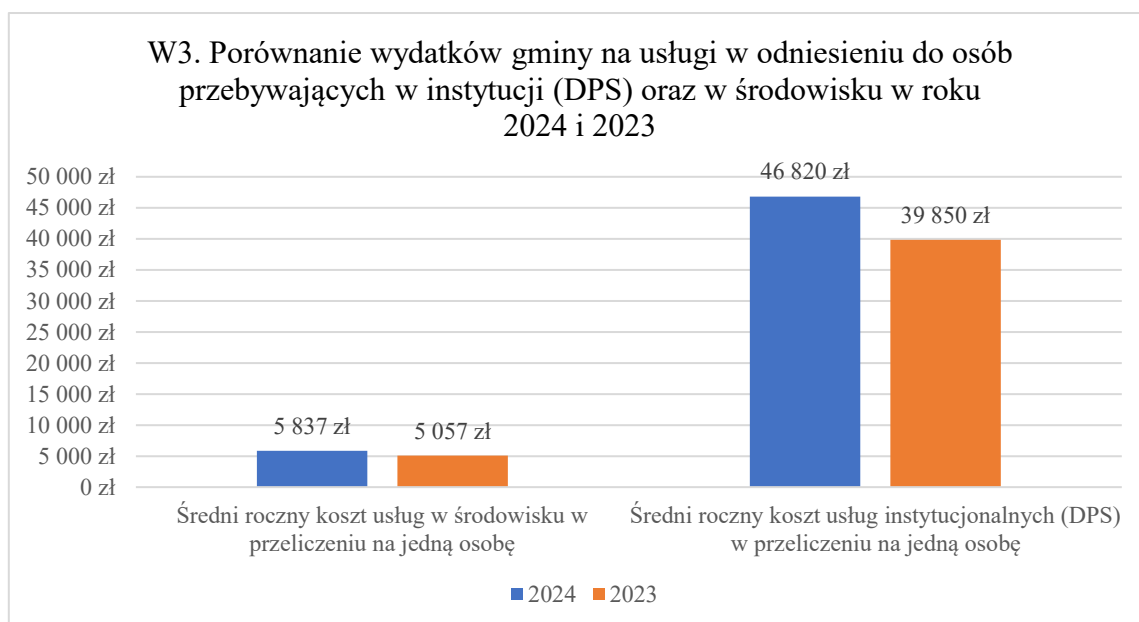

Źródło: Dane GOPS Hrubieszów.

W analizowanym okresie wydatki na usługi społeczne min. usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze wzrastają, wiąże się to z faktem iż społeczeństwo w Gminie Hrubieszów starzeje się, świadczy o tym rosnąca liczba ludności w wieku poprodukcyjnym i spadający odsetek dzieci i młodzieży.

Duże znaczenie ma również współczesny model rodziny, który uległ znaczącej transformacji w porównaniu z tradycyjnym, wielopokoleniowym układem. Obecnie coraz częściej obserwujemy dominację modelu rodziny, w którym młodzi ludzie wyprowadzają się z domów rodzinnych, często również migrują – w poszukiwaniu lepszych warunków życia i pracy. W efekcie tego zjawiska osoby starsze, niepełnosprawne, które niegdyś mogły liczyć na codzienne wsparcie dzieci i wnuków, pozostają samotne i bez stałej opieki.

Ponadto wpływ na wzrost kosztów mają również wzrastające koszty życia i zmiany w przepisach (ustalanie odpłatności za te usługi). Jednocześnie, wzrasta świadomość potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami, co prowadzi do zwiększonego zapotrzebowania na tego typu wsparcie.

Źródło: Dane GOPS Hrubieszów.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz usług sąsiedzkich. Pomoc w formie usług opiekuńczych w 2023 r. była udzielona 23 osobom na kwotę 237 666,88 zł, a w 2024 r. była udzielona 29 osobom na kwotę 321 040,00 zł.

GOPS w Hrubieszowie realizował ponadto specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi świadczone były w miejscu zamieszkania osób. Z powyższej formy pomocy skorzystało w 2023 r. 5 osób - na kwotę 48 078,36, a w 2024 r. 7 osób - na kwotę 138 761,00 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie od 2024 roku realizuje projekt pn.: „Wyjść na Prosta – Aktywizacja zawodowa i społeczna w Gminie Hrubieszów” w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Priorytet VIII Zwiększenie spójności społecznej, Działanie 8.1 Aktywizacja społeczna i zawodowa.

Głównym celem projektu jest kompleksowe wsparcie na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo, w szczególności osób defaworyzowanych na rynku pracy z terenu Gminy Hrubieszów. Osoby objęte działaniami projektu stanowią grupę 20 osób, w tym 14 kobiet i 6 mężczyzn korzystających z pomocy społecznej które chcą nabyć nowe umiejętności przy

wykorzystaniu instrumentów aktywizacji społecznej, zawodowej edukacyjnej i zdrowotnej w okresie od 01.06.2024 r. do 31.08.2026 r.

Całkowita Wartość Projektu: 1 948 145,45 zł. Wkład Unii Europejskiej: 1 818 965,45 zł.
Wkład własny: 129 180,00 zł.

Uczestnicy w ramach projektu biorą udział w zajęciach z reintegracji społecznej tj.: warsztatach z treningu kompetencji społecznych, warsztatach kreowania własnego wizerunku, indywidualnym wsparciu psychologicznym, indywidualnym poradnictwie prawnym.

W ramach reintegracji zawodowej: m. in. doradztwo zawodowe, warsztaty gastronomiczny z elementami obsługi klienta, cukierniczy, krawiecko rękodzielniczy oraz technolog robót wykończeniowych.

W ramach programów rządowych takich jak:

- 1) Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego ze środków Funduszu Solidarnościowego wsparciem w zakresie asystencji osobistej zostało objętych w 2023 r. 23 osoby, w tym: 19 osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, 4 osoby z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a ich koszt wynosił 406 406,76 zł. W 2024 r. - 20 osób, w tym: 5 osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną, 10 osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, 2 osoby z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną, 3 osoby z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a ich koszt wynosił 514 154,31 zł.
- 2) Program „Opieka Wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego w formie pobytu dziennego w 2023 r. zostało objętych 6-ciu rodziców/opiekunów osób niepełnosprawnych w tym: 4 opiekunów/rodziców sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobą niepełnosprawną z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz 2-óch opiekunów/rodziców sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a ich koszt wynosił 53 200,00 zł. W 2024 r. zostało objętych 4-ech rodziców/opiekunów osób niepełnosprawnych w tym: 2 opiekunów/rodziców sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobą niepełnosprawną z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz 2-óch opiekunów/rodziców sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a ich koszt wynosił 41 004,00 zł.

Dla poprawy poczucia bezpieczeństwa i możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez dostęp do tzw. „opieki na odległość”. Wsparciem w ramach „Modułu II” w 2024 r. objętych zostało 40 osób powyżej 60 r. życia z terenu gminy Hrubieszów. Koszt tego wsparcia wyniósł 12 096,00 zł.

W sytuacji braku możliwości zapewnienia wystarczającego wymiaru pomocy i zakresu usług w miejscu zamieszkania, gmina Hrubieszów kieruje osoby tego wymagające do DPS. W 2023 r. wsparciem całodobowym w DPS objęto 12 osób- koszt 478 200,15 zł, a w 2024 r. 10 osób - koszt 468 199,05 zł.

Mając na uwadze brak ośrodków wsparcia, w których świadczone są usługi dla bezdomnych na terenie gminy Hrubieszów oraz konieczność realizacji zadań, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 3, art. 48 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, wskazać należy, iż w ramach zawartej umowy ze Stowarzyszeniem Monar - Schronisko dla osób bezdomnych MARKOT w Chełmie na zapewnienie przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi w 2024 r. z powyższej formy wsparcia skorzystała 1 osoba.

4. Obszary interwencji

4.1 Rodzina, młodzież i dzieci

Rodzina jest podstawowym i najważniejszym środowiskiem, w którym dzieci otrzymują opiekę, wychowanie oraz kształtują swoje wartości, normy i tożsamość. To właśnie w rodzinie dzieci uczą się podstawowych umiejętności społecznych, językowych oraz emocjonalnych, a także zdobywają pierwsze doświadczenia związane z relacjami międzyludzkimi.

Występujące trudności życiowe są niemal nieuniknione i mogą wynikać z różnych sytuacji, takich jak problemy zawodowe, utrata pracy, konflikty w małżeństwie czy relacjach międzyludzkich. Bardzo często źródłem problemów rodzinnych są trudności wychowawcze związane z rozwojem dzieci, które na różnych etapach potrzebują odpowiedniej uwagi i mądrych działań wychowawczych. Rodzice i opiekunowie wyposażeni w kompetencje rodzicielskie, mogą radzić sobie z problemami samodzielnie lub z pomocą krewnych, znajomych czy specjalistów.

W rodzinach dotkniętych wieloma problemami – takimi jak deficyty opiekuńczo-wychowawcze, trudności materialne oraz kwestie psychologiczne – skuteczne przezwyciężenie trudnej sytuacji wymaga kompleksowego i długofalowego wsparcia. Tego rodzaju wsparcie powinno obejmować różne poziomy działania ze strony służb społecznych, obejmujące zarówno interwencje krótkoterminowe, jak i działania długofalowe, mające na celu odbudowę stabilności emocjonalnej, poprawę warunków materialnych oraz wsparcie rozwoju kompetencji wychowawczych rodziny. Kluczem jest wielowymiarowe podejście, które uwzględnia indywidualne potrzeby i możliwości konkretnej rodziny, a także współpracę różnych instytucji i specjalistów.

Obszar rodziny w Gminie Hrubieszów stoi przed wieloma wyzwaniami, wśród których kluczowe to niska dzietność, spadająca liczba urodzeń, a także problemy opiekuńczo-wychowawcze. W wielu sytuacjach kryzysowych, brakuje wsparcia ze strony najbliższego otoczenia, co prowadzi do konieczności interwencji ze strony systemu pomocy społecznej.

Na podstawie analizy posiadanych danych, zauważyć można, że w 2024 roku z pomocy społecznej skorzystało 146 rodzin, co stanowi wzrost w porównaniu do 134 rodzin w roku poprzednim. Wzrostowi uległa liczba osób wymagających pomocy instytucjonalnej, co wskazuje na pogłębiające się problemy rodzinne i społeczne. Skuteczność działań GOPS w Hrubieszowie- szczególnie poprzez wsparcie asystenta rodziny- jest kluczowa dla poprawy sytuacji rodzin.

Problemy rodzinne mają bardzo dużą skalę i wymagają zintegrowanych, wielopoziomowych działań. Wśród najczęstszych trudności są bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, powielanie negatywnych wzorców z poprzednich pokoleń, a także dziedziczenie problemów charakterystycznych dla danego środowiska. Te czynniki negatywnie wpływają na jakość życia dzieci oraz ich przyszłe możliwości rozwoju, co podkreśla konieczność kompleksowego i skoordynowanego wsparcia w celu przeciwdziałania narastającym problemom społecznym. Działania pomocowe wymagają intensywnego wsparcia rodzin w trudnych sytuacjach oraz działań profilaktycznych, co zapobiegnie eskalacji tych problemów.

Cel główny:

Poprawa jakości życia rodzin oraz dzieci i młodzieży zamieszkałych w Gminie Hrubieszów poprzez zwiększenie dostępności i jakości usług społecznych świadczonych na rzecz rodziny oraz wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin, wsparcie w sytuacjach

kryzysowych, aby dzieci mogły dorastać w warunkach rodzinnych lub zbliżonych do rodzinnych.

Cele szczegółowe:

A. Zwiększenie kompetencji rodziców i opiekunów w zakresie opieki i wychowania dzieci

- organizacja programów wsparcia dla rodziców, w tym poradnictwo rodzinne, psychologiczny i doradztwo zawodowe,
- organizacja warsztatów wychowawczych, kursów pierwszej pomocy dla rodziców oraz szkoleń dotyczących rozwoju psychofizycznego dzieci,
- organizacja szkoleń i warsztatów dla rodziców w zakresie nowoczesnych metod wychowawczych,
- trening kompetencji społecznych,
- promowanie edukacji rodzicielskiej poprzez poradniki, kursy i spotkania z ekspertami,
- organizacja grup wsparcia dla rodziców z problemami wychowawczymi, oferujących przestrzeń do dzielenia się doświadczeniami i uzyskiwania wsparcia od specjalistów,
- mediacje i wsparcie dla małżeństw i par obejmujące terapie małżeńską oraz warsztaty komunikacyjne.

B. Stworzenie dzieciom i młodzieży warunków do wszechstronnego rozwoju

- organizacja dodatkowych zajęć sportowych, artystycznych i edukacyjnych w szkołach i świetlicach, które pozwolą dzieciom i młodzieży rozwijać swoje pasje i zainteresowania,
- „Przystanek w drodze do domu” – zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży w czasie oczekiwania na powrót do domu po szkole,
- wsparcie psychologiczne i pedagogiczne dla dzieci i młodzieży w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- warsztaty profilaktyczno-terapeutyczne (zajęcia ze specjalistami – psycholog, pedagog, psychiatrą, terapeutą), kolonie i obozy profilaktyczne,
- pobudzanie aktywności obywatelskiej poprzez utworzenia grup wolontariatu,
- zajęcia sensoryczne dla dzieci z problemami z nauką, koncentracją, praca nad emocjami,
- zajęcia z logopedą, neurologopedą.

C. Zapewnienie rodzinom doświadczającym trudności dostępu do kompleksowego wsparcia

- dostęp do wsparcia psychologicznego, prawnego i socjalnego dla rodzin w kryzysie,
- rozwój usług asystenta rodziny, który będzie wspierał rodziny w codziennych wyzwaniach oraz w procesie wychodzenia z kryzysu,
- rozwój usług opieki wytechnieniowej oraz asystentury rodziny, aby odciążyć opiekunów osób zależnych i umożliwić im czas na regenerację oraz załatwienie spraw osobistych,
- zwiększenie dostępności i jakości poradnictwa specjalistycznego dla rodzin poprzez utworzenie i rozwój punktów poradnictwa rodzinnego, w tym usług psychoterapeutycznych, mediacyjnych i psychologicznych,
- organizacja specjalistycznego poradnictwa dla dzieci i młodzieży,
- usługi psychologiczne, pedagogiczne oraz terapia zajęciowa skierowana dla dzieci i młodzieży z problemami rozwojowymi oraz emocjonalnymi.

Pomioty realizujące wsparcie:

Ośrodek Pomocy Społecznej, Warsztat Terapii Zajęciowej, jednostki samorządu terytorialnego w tym placówki oświatowe, kulturowe, organizacje pozarządowe, Centrum Integracji Społecznej, Klub Integracji Społecznej, Spółdzielnie Socjalne

Źródła finansowania:

Środki europejskie, Środki krajowe, Fundusz solidarnościowy, budżet własny.

Plan działania ma na celu wsparcie rodziny jako podstawowej komórki społecznej, zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa i stabilności oraz rozwój profesjonalnych usług opiekuńczych i wychowawczych w społeczności lokalnej. Działania te - zgodne z regionalnymi i krajowymi wytycznymi - mają przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Hrubieszów.

4.2 Osoby starsze

Osoby starsze, czyli seniorzy, to grupa społeczna obejmująca zazwyczaj osoby powyżej 60 lub 65 roku życia. Starzenie się jest naturalnym procesem biologicznym, który wpływa zarówno na ciało, jak i na psychikę oraz funkcjonowanie społeczne człowieka. W miarę starzenia się organizmu dochodzi do osłabienia funkcji fizycznych. Często występują choroby przewlekłe, takie jak: nadciśnienie tętnicze, cukrzyca, choroby serca, zwyrodnienia stawów,

osteoporoza czy choroby neurodegeneracyjne (np. choroba Alzheimera). Wiele osób starszych doświadcza również pogorszenia wzroku i słuchu, a także ograniczonej sprawności ruchowej. U części seniorów mogą pojawiać się trudności w zakresie pamięci, koncentracji i orientacji. Jednak nie każde pogorszenie funkcji poznawczych oznacza demencję – u wielu osób zmiany są łagodne i nie zaburzają codziennego życia. Często spotykanym problemem jest także obniżenie nastroju, poczucie samotności, lęk przed utratą niezależności oraz depresja wieku starczego. W starszym wieku zmienia się często struktura życia rodzinnego – seniorzy mogą przeżywać stratę partnera życiowego, rzadziej kontaktują się z dziećmi lub wnukami. Wiele osób czuje się społecznie wykluczonych, szczególnie jeśli mają ograniczoną mobilność. Jednocześnie wielu seniorów aktywnie uczestniczy w życiu społecznym, np. angażując się w działalność klubów seniora, Uniwersytetów Trzeciego Wieku czy wolontariat.

Seniorzy w Gminie Hrubieszów: wyzwania i potrzeby

A. Starzenie się ludności i migracja

Gmina Hrubieszów, położona w południowo-wschodniej Polsce, zmaga się z problemem starzejącego się społeczeństwa. Wiele młodszych mieszkańców emigruje za pracą do większych miast lub za granicę, co prowadzi do depopulacji obszarów wiejskich. W efekcie, osoby starsze pozostają w domach rodzinnych, często bez wsparcia bliskich, co zwiększa ich poczucie osamotnienia i marginalizacji.

B. Problemy zdrowotne i ograniczona mobilność

Seniorzy w gminie często borykają się z przewlekłymi chorobami, takimi jak nadciśnienie, cukrzyca czy choroby układu kostno-stawowego. Ograniczona mobilność, wynikająca z problemów zdrowotnych, utrudnia im dostęp do placówek medycznych i innych instytucji. Dodatkowo, brak odpowiedniej infrastruktury transportowej w wielu miejscowościach pogłębia te trudności.

C. Izolacja społeczna i brak aktywności

Izolacja społeczna jest poważnym problemem wśród seniorów gminy Hrubieszów. Brak aktywności społecznej i kulturalnej prowadzi do obniżenia jakości życia i może przyczyniać się do problemów zdrowotnych, takich jak depresja czy demencja.

Potrzeby seniorów w Gminie Hrubieszów

Na podstawie stałego monitoringu środowiska oprócz wdrożonych i działających programów i inicjatyw w naszej gminie można wyróżnić inne kluczowe potrzeby seniorów, jakie oczekują osoby starsze w gminie Hrubieszów:

- Łatwiejszy dostęp do usług medycznych i rehabilitacyjnych: w związku z przewlekłymi chorobami i ograniczoną mobilnością.
- Wsparcie w codziennym funkcjonowaniu: Pomoc w zakupach, sprzątaniu, gotowaniu oraz w załatwianiu spraw urzędowych.
- Aktywność społeczna i integracja: Organizacja spotkań, warsztatów i wydarzeń kulturalnych w celu przeciwdziałania izolacji.
- Edukacja i wsparcie psychologiczne: Szkolenia z zakresu obsługi nowych technologii, pomoc w adaptacji do zmieniającego się świata oraz wsparcie emocjonalne.

Plan działania na rzecz seniorów w Gminie Hrubieszów

Cel główny:

Poprawa jakości życia osób starszych w gminie Hrubieszów poprzez wsparcie zdrowotne, społeczne i edukacyjne, a także przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu.

Cele szczegółowe:

A. Wsparcie zdrowotne i opiekuńcze

- Rozszerzenie usług opiekuńczych.
- Zwiększenie liczby opiekunów środowiskowych.
- Uruchomienie mobilnych zespołów pielęgniarских i rehabilitacyjnych.
- Finansowanie transportu medycznego dla osób z trudnościami w poruszaniu się.

B. Teleopieka i monitoring zdrowia

- Rozszerzenie programu opasek SOS dla większej liczby seniorów.
- Współpraca z lokalnymi przychodniami w zakresie monitorowania pacjentów przewlekłe chorych.
- Bezpłatne badania przesiewowe (ciśnienie, glukoza, wzrok, słuch).
- Prelekcje nt. chorób wieku starszego i zdrowego starzenia się (organizowanie spotkań w Klubie Seniora, świetlicach).

C. Aktywność społeczna i przeciwdziałanie samotności

- Rozwój Klubów Seniora w innych miejscowościach gminy.
- Zakładanie świetlic senioralnych przy wsparciu funduszy zewnętrznych.

- Organizowanie cyklicznych zajęć: rękodzieło, gimnastyka, taniec, a także spotkań edukacyjnych np. z policjantem (edukacja nt. bezpieczeństwa seniorów, spotkania z policjantem).
- Uruchomieniu telefonu wsparcia dla seniorów: telefon zaufania, porady, możliwość rozmowy.

D. Wprowadzenie Programu „Senior sąsiadce – sąsiad seniorowi”

- Wsparcie sąsiedzkie i wolontariat lokalny – łączenie młodszych i starszych mieszkańców, spotkania z młodszymi – integracja międzypokoleniowa – „Od przedszkola do seniora”.
- Szkolenia z pierwszej pomocy i opieki nad osobami starszymi dla wolontariuszy.

E. . Edukacja cyfrowa i dostęp do informacji

- Szkolenia z obsługi smartfonów, bankowości internetowej i ePUAP.
- Warsztaty prowadzone w klubach seniora i bibliotekach), organizacja spotkań edukacyjno-informacyjnych z przedstawicielami instytucji (ZUS/KRUS,US, ZOZ).
- Pomoc w wypełnianiu dokumentów online, dostęp do usług publicznych.
- Stworzenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Jedną z form aktywizacji starszych ludzi są uniwersytety trzeciego wieku, które stwarzają możliwości ciągłego poszerzania wiedzy, pobudzają do aktywizacji społecznej w interesie jednostki i ogółu, ułatwiają nawiązywanie przyjaźni, zapewniają możliwość dbania o kondycję fizyczną.
- Gminny Dom Pomocy Społecznej- z uwagi na rosnące zapotrzebowanie oraz długie terminy oczekiwania na miejsce w DPS, gmina Hrubieszów posiada predyspozycje do stworzenia miejscowego DPS na potrzeby naszych mieszkańców.
- Punkt konsultacyjny „Senior online”.
- Stały punkt w urzędzie lub bibliotece, gdzie seniorzy mogą uzyskać pomoc cyfrową.
- Organizacja punktów prawnych i psychologicznych.

F. Mobilność i dostępność

- Wprowadzenie minibusów kursujących w dniach targowych i do przychodni.
- Darmowe przejazdy lub ulgi dla osób powyżej 70 r.ż.

G. Promocja zdrowego stylu życia

- Program „Senior w ruchu”
- Zajęcia ruchowe w świetlicach wiejskich i szkołach (np. nordic walking, gimnastyka).
- Spotkania z dietetykiem i lekarzem raz w miesiącu.

Inicjatywy wsparcia seniorów w gminie Hrubieszów

Pomimo wyzwań, gmina podejmuje działania mające na celu poprawę jakości życia seniorów:

1. Klub „Senior+” w Kułakowicach Trzecich: Oferuje 15 miejsc dla osób powyżej 60. roku życia, zapewniając zajęcia kulturalne, edukacyjne i rehabilitacyjne.
2. Program „Korpus Wsparcia Seniorów”: W ramach tego programu 40 seniorów z Hrubieszowa otrzymało opaski bezpieczeństwa z funkcją SOS, monitorowaniem stanu zdrowia i lokalizacją GPS, co zwiększa ich bezpieczeństwo i poczucie pewności.
3. Program „Opieka 75+”: Skierowany do osób powyżej 75. roku życia, oferuje usługi opiekuńcze, w tym pomoc w codziennych czynnościach, co jest szczególnie ważne dla osób samotnych i z ograniczoną sprawnością.
4. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w codziennych zajęciach, takich jak robienie zakupów, sprząatanie, gotowanie, załatwianie spraw w urzędach itp., mycie, kąpanie, ubieranie, pomoc dla osób chorych, dozowanie leków, prześcielenie łóżka, zapobieganie powstawaniu odleżyn i odparzeń, karmienie, w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z rodziną i otoczeniem. Usługi są odpłatne. Usługami opiekuńczymi objętych jest obecnie 17 osób.
5. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. Są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Z tej formy wsparcia korzystają obecnie: 4 osoby.
6. Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami dla JST – edycja 2025”: Głównym celem Programu jest wprowadzanie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym dla osób niepełnosprawnych. Gmina Hrubieszów otrzymała dofinansowanie na realizację Programu w wysokości 983.280,00 zł. W programie obecnie uczestniczy 29 osób niepełnosprawnych.
7. Ogólnopolska Karta Seniora. Każdy senior, który ukończył 60 lat może zostać członkiem wspierającym Stowarzyszenie MANKO i otrzymać własną Ogólnopolską Kartę Seniora. Karta ta upoważnia do zniżek w wielu punktach w całej Polsce, w tym m.in. sanatoriach, uzdrowiskach, przychodniach, gabinetach rehabilitacji, instytucjach zdrowia i kultury.

8. Kierowanie do DPS. Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej, osoba taka jest kierowana do najbliższego DPS względem zamieszkania.
9. Mieszkanie wspomagane. Mieszkanie wspomagane to forma wsparcia społecznego, która ma na celu pomoc osobom mającym trudności w samodzielnym funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagającym całodobowej opieki. Jest przeznaczone dla osób pełnoletnich, które potrzebują wsparcia ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę.

Pomioty realizujące wsparcie:

Ośrodek Pomocy Społecznej, Warsztat Terapii Zajęciowej, jednostki samorządu terytorialnego w tym placówki oświatowe, kulturowe, organizacje pozarządowe, Centrum Integracji Społecznej, Klub Integracji Społecznej, Spółdzielnie Socjalne.

Źródła finansowania:

Środki europejskie, Środki krajowe, Fundusz solidarnościowy, budżet własny.

4.3 Osoby z niepełnosprawnościami

Zgodnie z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej osoby z niepełnosprawnością stanowią 12,2 % mieszkańców naszego kraju. Wsparcie tej grupy nie ogranicza się jedynie do dużych programów. To także szereg zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej, zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz warsztatów terapii zajęciowej.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom środowisk osób niepełnosprawnych, zostały przedstawione kolejne rozwiązania w systemie wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Rozwiązania oparte zostaną na solidarnościowym funduszu wsparcia osób niepełnosprawnych oraz pakiecie społecznej odpowiedzialności.

W grupie osób objętych ochroną są zarówno osoby, które mogą się urodzić z niepełnosprawnością, jak i takie, które nabywają ją w ciągu życia.

W Gminie Hrubieszów, w kontekście starzenia się społeczeństwa, odnotowuje się wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych i samotnych. Osoby z niepełnosprawnościami należą do grup szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne czy

dyskryminację. Osoby z niepełnosprawnościami w Gminie Hrubieszów (podobnie jak w szerszym kontekście) napotykają na szereg problemów i barier. Są to m.in.: trudności finansowe, niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji, brak pracy i trudności w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia, bariery architektoniczne, komunikacyjne i organizacyjno-kadrowe, ograniczony dostęp do kultury, sportu i rekreacji, izolacja społeczna, ograniczenie kontaktów, brak akceptacji i nietolerancja. Dużą trudność dla rodzin i opiekunów stanowi pogodzenie pracy zarobkowej z opieką nad osobą z niepełnosprawnością, a także wypalenie i przemęczenie związane z powyższą opieką. Dodatkowo występuje brak wystarczającego dostępu do informacji na temat możliwości uzyskania wsparcia.

Plan działania na rzecz wspierania osób z niepełnosprawnościami

Cel główny: poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością oraz wsparcie dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami.

Cele szczegółowe:

- A. Wsparcie w postaci usług opiekuńczych,
- B. Wsparcie w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych,
- C. Wsparcie w postaci „usług sąsiedzkich”,
- D. Wsparcie w ramach Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”,
- E. Wsparcie w ramach Programu „Opieka Wytchnieniowa”,
- F. Usługa „door to door” - obejmująca robienie zakupów,
- G. Usługa „złota rączka”,
- H. Kierowanie do Środowiskowego Domu Samopomocy, WTZ,
- I. Kierowanie do Centrum Integracji Społecznej,
- J. Wprowadzenie poradnictwo on-line- tzw. „teleporady”,
- K. Kierowanie do mieszkań wspomaganych, pozostających w dyspozycji Gminy Hrubieszów.

Pomioty realizujące wsparcie:

Ośrodek Pomocy Społecznej, Warsztat Terapii Zajęciowej, jednostki samorządu terytorialnego w tym placówki oświatowe, kulturowe, organizacje pozarządowe, Centrum Integracji Społecznej, Klub Integracji Społecznej, Spółdzielnie Socjalne.

Źródła finansowania:

Środki europejskie, Środki krajowe, Fundusz solidarnościowy, budżet własny.

4.4 Osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Zgodnie z ustawą o ochronie zdrowia psychicznego definicja osób z zaburzeniami psychicznymi obejmuje osoby chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne), osoby upośledzone umysłowo oraz osoby wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które wymagają świadczeń medycznych lub innych form pomocy i opieki, niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Wyzwania i potrzeby

Nasilanie się problemów w zakresie kryzysu psychicznego przekłada się na prognozy dotyczące rosnącej presji na potrzebę intensywnego rozwoju usług wsparcia na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób w kryzysie psychicznym. Liczba osób doświadczających kryzysu oraz cierpiących na zaburzenia psychiczne stale wzrasta. Dotyczy to również mieszkańców Gminy Hrubieszów. Wzrost ten zauważalny jest zarówno wśród dzieci i młodzieży, jak również wśród pozostałych grup wiekowych. Wśród czynników zewnętrznych pogarszających kondycję psychiczną mieszkańców wskazać należy w szczególności:

- pandemię COVID-19 i jej konsekwencje (gospodarcze-m.in. obawę o utratę pracy, społeczne- m.in. długotrwałe odizolowanie dzieci i młodzieży od grupy rówieśniczej),
- sytuację związaną z wojną na Ukrainie oraz kryzys gospodarczy i rosnącą inflacją, wpływające na niepokoje społeczne,
- trwałe problemy społeczne takie jak: długotrwałe bezrobocie, przemoc w rodzinie, starzejące się społeczeństwo, długotrwałe choroby pociągające za sobą konieczność sprawowania opieki nad osobami zależnymi.

Nasilenie problemów w zakresie zdrowia psychicznego generuje potrzebę wdrożenia nowych form specjalistycznego wsparcia, dostosowanych do indywidualnych potrzeb poszczególnych osób. Działania powyższe mają na celu ograniczenie liczby hospitalizacji i umieszczania osób w instytucjach całodobowych, a także poszerzenie dotychczasowej oferty pomocowej na rzecz mieszkańców.

Wśród głównych trudności w zakresie codziennego funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób w kryzysie zdrowia psychicznego wskazać należy:

- trudności z dotarciem do miejsca świadczenia pomocy specjalistycznej.
- zbyt długi czas oczekiwania na wizytę u specjalisty (psycholog, psychiatra, psychoterapeuta)

- poczucie skrępowania, wstydu (trudności w pokonaniu tej bariery, pokonanie tzw.” tematu tabu”),
- brak poczucia anonimowości u osób wyrażających chęć skorzystania ze specjalistycznej pomocy,
- niski odsetek lekarzy w odniesieniu do osób potrzebujących wsparcia,
- negatywne postrzeganie osób z zaburzeniami oraz osób w kryzysie psychicznym w najbliższym środowisku.

Plan działania na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób w kryzysie zdrowia psychicznego w Gminie Hrubieszów

Głównym celem jest zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy, również poprzez działania skutkujące dotarciem do w/w osób w ich środowisku zamieszkania.

Cele szczegółowe:

Wsparcie dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób w kryzysie zdrowia psychicznego odbywać się będzie w oparciu o usługi takie jak:

- A. Prowadzenie punktu poradnictwa psychologicznego (zwiększenie dotychczasowego dostępu do w/w punktu),
- B. Wdrożenie usługi „konsultanta kryzysowego”,
- C. Wdrożenie usługi „door to door”- poradnictwo psychologiczne w miejscu zamieszkania osoby z problemami psychicznymi lub osoby w kryzysie psychicznym,
- D. Prowadzenie zajęć profilaktycznych dla dzieci, młodzieży, dorosłych oraz seniorów, w placówkach oświatowych, świetlicach wiejskich i klubach seniora działających na terenie Gminy Hrubieszów,
- E. Wprowadzenie usługi wsparcia specjalistycznego w formie on-line,
- F. Wsparcie w ramach Programu „Opieka Wytchnieniowa” oraz „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami”,
- G. Utworzenie „Klubu Wolontariusza”.

Pomioty realizujące wsparcie:

Ośrodek Pomocy Społecznej, Warsztat Terapii Zajęciowej, jednostki samorządu terytorialnego w tym placówki oświatowe, kulturowe, organizacje pozarządowe, Centrum Integracji Społecznej, Klub Integracji Społecznej, Spółdzielnie Socjalne.

Źródła finansowania:

Środki europejskie, Środki krajowe, Fundusz solidarnościowy, budżet własny.

5. Monitoring

Lista wskaźników poddanych monitoringowi raz w roku, w okresie obowiązywania planu.

Obszar 1. Rodziny z dziećmi	
1.	Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pracą socjalną
2.	Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych asystenturą rodziną
3.	Liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym
4.	Liczba osób uczestniczących w warsztatach i szkoleniach podnoszących kompetencje wychowawcze
Obszar 2. Osoby starsze i chore	
5.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi
6.	Liczba osób objętych usługami teleopieki
7.	Liczba rodzin objętych opieką wytchnieniową
8.	Liczba funkcjonujących dziennych form pobytu dla osób starszych
9.	Liczba uczestników dziennych form pobytu dla osób starszych
Obszar 3. Osoby z niepełnosprawnością	
10.	Liczba osób objętych usługami asystenta osoby z niepełnosprawnością
11.	Liczba rodzin objętych opieką wytchnieniową
12.	Liczba opiekunów formalnych objętych wsparciem szkoleniowym
13.	Liczba funkcjonujących dziennych form pobytu dla osób z niepełnosprawnościami
14.	Liczba uczestników dziennych form pobytu dla osób z niepełnosprawnościami
15.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych aktywizacją zawodową
Obszar 4. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	
16.	Liczba osób w kryzysie zdrowia psychicznego, które skorzystały z usług m.in. poradnictwa psychologicznego, zajęć profilaktycznych itp.
17.	Liczba pracowników socjalnych którzy podnieśli swoje kompetencje w zakresie świadczenia usług na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi
18.	Liczba działań na rzecz promocji zdrowia psychicznego i zwiększenia świadomości społecznej
Obszar 5. Osoby w kryzysie bezdomności	
19.	Liczba osób w kryzysie bezdomności, którym udzielono schronienia